

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

9 juin 2011

PROPOSITION DE LOI

**insérant les articles 442^{quater}
et 442^{quinquies} dans le Code pénal,
en vue de sanctionner la déstabilisation
mentale des personnes et les abus
de la situation de faiblesse des personnes**

TEXTE ADOPTÉ PAR
LA COMMISSION DE LA JUSTICE

PROPOSITION DE LOI

**modifiant et complétant le Code pénal en vue
d'incriminer l'abus de la situation de faiblesse
des personnes et d'étendre la protection
pénale des personnes vulnérables
contre la maltraitance**

(nouvel intitulé)

Documents précédents:

Doc 53 0080/ (S.E. 2010):

- 001: Proposition de loi de M. Frédéric et consorts.
- 002 à 004: Amendements.
- 005: Addendum.
- 006: Amendements.
- 007: Rapport.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

9 juni 2011

WETSVOORSTEL

**tot invoeging van de artikelen 442^{quater}
en 442^{quinquies} in het Strafwetboek,
met het oog op de strafbaarstelling
van de mentale destabilisatie van personen
en van het misbruik van personen
in een verzwakte positie**

TEKST AANGENOMEN DOOR
DE COMMISSIE VOOR DE JUSTITIE

WETSVOORSTEL

**tot wijziging en aanvulling
van het Strafwetboek teneinde het misbruik
van de zwakke toestand van personen
strafbaar te stellen, en de strafrechtelijke
bescherming van kwetsbare personen
tegen mishandeling uit te breiden**

(nieuw opschrift)

Voorgaande documenten:

Doc 53 0080/ (B.Z. 2010):

- 001: Wetsvoorstel van de heer Frédéric c.s.
- 002 tot 004: Amendementen.
- 005: Addendum.
- 006: Amendementen.
- 007: Verslag.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie	
PS	:	Parti Socialiste	
MR	:	Mouvement Réformateur	
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams	
sp.a	:	socialistische partij anders	
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales — Groen	
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten	
VB	:	Vlaams Belang	
cdH	:	centre démocrate Humaniste	
LDD	:	Lijst Dedecker	
INDEP-ONAFH	:	Indépendant - Onafhankelijk	

<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i>		<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties:</i>	
DOC 53 0000/000:	Document parlementaire de la 53 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 53 0000/000:	Parlementair document van de 53 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Questions et Réponses écrites	QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)	CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV:	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	CRABV:	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN:	Séance plénière	PLEN:	Plenum
COM:	Réunion de commission	COM:	Commissievergadering
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>		<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	
<i>Commandes:</i>		<i>Bestellingen:</i>	
Place de la Nation 2		Natieplein 2	
1008 Bruxelles		1008 Brussel	
Tél.: 02/ 549 81 60		Tel.: 02/ 549 81 60	
Fax: 02/549 82 74		Fax: 02/549 82 74	
www.lachambre.be		www.dekamer.be	
e-mail: publications@lachambre.be		e-mail: publicaties@dekamer.be	

CHAPITRE 1er

Disposition générale

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

CHAPITRE 2

Modifications du Code pénal

Art. 2 (nouveau)

L'article 142 du Code pénal est complété par un alinéa rédigé comme suit:

“Si l'infraction a été commise au préjudice d'une personne dont la situation de vulnérabilité en raison de l'âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale était apparente ou connue de l'auteur des faits, celui-ci sera puni d'un emprisonnement de quinze jours à six mois et d'une amende de vingt-six euros à cinq cents euros.”

Art. 3 (nouveau)

L'article 330bis du même Code, abrogé par la loi du 4 juillet 1972, est rétabli dans la rédaction suivante:

“Art. 330bis. Dans les cas visés aux articles 327 à 330, le minimum des peines portées par ces articles sera doublé lorsque la personne à qui s'adressent les menaces d'attentat ou à qui sont données de fausses informations relatives à un attentat est une personne dont la situation de vulnérabilité en raison de l'âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale était apparente ou connue de l'auteur des faits.”

Art. 4 (nouveau)

L'article 347bis, § 2, alinéa 2, du même Code, inséré par la loi du 2 juillet 1975 et remplacé par la loi du 28 novembre 2000, est remplacé par ce qui suit:

“La peine sera la réclusion à perpétuité si la personne prise comme otage est un mineur ou une personne dont la situation de vulnérabilité en raison de l'âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une

HOOFDSTUK 1

Algemene bepaling

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

HOOFDSTUK 2

Wijzigingen van het Strafwetboek

Art. 2 (nieuw)

Artikel 142 van het Strafwetboek, wordt aangevuld met een lid, luidende:

“Indien het misdrijf is gepleegd ten nadele van een persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid duidelijk was of de dader bekend was, wordt deze gestraft met gevangenisstraf van vijftien dagen tot zes maanden en met geldboete van zesentwintig euro tot vijfhonderd euro.”

Art. 3 (nieuw)

Artikel 330bis van hetzelfde Wetboek, opgeheven bij de wet van 4 juli 1972, wordt hersteld als volgt:

Art. 330bis. In de in de artikelen 327 tot 330 bedoelde gevallen wordt het minimum van de bij die artikelen bepaalde straffen verdubbeld wanneer de persoon die met een aanslag wordt bedreigd of aan wie valse inlichtingen betreffende een aanslag worden gegeven een persoon is van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid duidelijk was of de dader bekend was.”

Art. 4 (nieuw)

Artikel 347bis, § 2, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 2 juli 1975 en vervangen bij de wet van 28 november 2000, wordt vervangen door wat volgt:

“De straf is levenslange opsluiting indien de gijzelaar een minderjarige is of een persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk

déficience physique ou mentale était apparente ou connue de l'auteur des faits."

Art. 5 (nouveau)

Dans l'article 376, alinéa 3, du même Code, remplacé par la loi du 4 juillet 1989 et modifié par la loi du 28 novembre 2000, les mots "particulièrement vulnérable en raison d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale" sont remplacés par les mots "dont la situation de vulnérabilité en raison de l'âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale était apparente ou connue de l'auteur des faits".

Art. 6 (nouveau)

L'article 377, alinéa 1er, du même Code, remplacé par la loi du 4 juillet 1989 et modifié par la loi du 28 novembre 2000, est remplacé par ce qui suit:

"Les peines seront fixées comme prévu aux alinéas 2 à 5:

— si le coupable est l'ascendant ou l'adoptant de la victime, un descendant en ligne directe de la victime ou un descendant en ligne directe d'un frère ou d'une sœur de la victime;

— si le coupable est soit le frère ou la sœur de la victime mineure ou toute personne qui occupe une position similaire au sein de la famille, soit toute personne cohabitant habituellement ou occasionnellement avec elle et qui a autorité sur elle;

— si le coupable est de ceux qui ont autorité sur la victime; s'il a abusé de l'autorité ou des facilités que lui confèrent ses fonctions; s'il est médecin, chirurgien, accoucheur ou officier de santé et que l'enfant ou toute autre personne vulnérable visée à l'article 376, alinéa 3, fut confié à ses soins;

— si, dans le cas des articles 373, 375 et 376, le coupable, quel qu'il soit, a été aidé dans l'exécution du crime ou du délit, par une ou plusieurs personnes;

gebrek of onvolwaardigheid duidelijk was of de dader bekend was."

Art. 5 (nieuw)

In artikel 376, derde lid, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 4 juli 1989 en gewijzigd bij de wet van 28 november 2000, worden de woorden "die ingevolge zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid bijzonder kwetsbaar is" vervangen door de woorden "van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid duidelijk was of de dader bekend was".

Art. 6 (nieuw)

Artikel 377, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 4 juli 1989 en gewijzigd bij de wet van 28 november 2000, wordt vervangen door wat volgt:

"De straffen zullen worden vastgesteld als bepaald bij het tweede tot vijfde lid:

— als de schuldige een bloedverwant in de opgaande lijn of de adoptant van het slachtoffer, een bloedverwant in de rechte nederdalende lijn van het slachtoffer dan wel van een broer of zus van het slachtoffer is;

— als de schuldige hetzij de broer of de zus van het minderjarige slachtoffer is dan wel iedere andere persoon die een gelijkaardige positie heeft in het gezin, hetzij onverschillig welke persoon die gewoonlijk of occasioneel met het slachtoffer samenwoont en die over dat slachtoffer gezag heeft;

— als de schuldige tot degenen behoort die over het slachtoffer gezag hebben; als hij misbruik heeft gemaakt van het gezag of de faciliteiten die zijn functies hem verlenen; als hij arts, heelkundige, verloskundige of officier van gezondheid is aan wie het kind of iedere andere in artikel 376, derde lid, bedoelde kwetsbare persoon ter verzorging was toevertrouwd;

— als de schuldige, wie hij ook zij, in de artikelen 373, 375 en 376 bedoelde gevallen door een of meer personen werd geholpen bij de uitvoering van de misdaad of het wanbedrijf."

Art. 7 (nouveau)

L'article 378 du même Code, remplacé par la loi du 28 novembre 2000 et modifié par la loi du 14 avril 2009, est complété par un alinéa rédigé comme suit:

“Les tribunaux pourront en outre interdire au condamné, à terme ou à titre perpétuel, d'exploiter directement ou indirectement une maison de repos, un home, une seigneurie ou toute structure d'hébergement collectif de personnes visées à l'article 376, alinéa 3, ou de faire partie, comme membre bénévole, membre du personnel statutaire ou contractuel ou comme membre des organes d'administration et de gestion, de toute institution ou association dont l'activité concerne à titre principal des personnes vulnérables telles que visées à l'article 376, alinéa 3. L'application de cette interdiction se fera conformément à l'article 389.”

Art. 8 (nouveau)

Dans l'article 380, § 3, 2°, du même Code, les mots “situation particulièrement vulnérable d'une personne en raison de sa situation administrative illégale ou précaire, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale” sont remplacés par les mots “situation de vulnérabilité dans laquelle se trouve une personne en raison de sa situation administrative illégale ou précaire, de son âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale”.

Art. 9 (nouveau)

Dans l'article 391bis du même Code, inséré par la loi du 14 janvier 1928, remplacé par la loi du 5 juillet 1963 et modifié en dernier lieu par la loi du 27 avril 2007, un alinéa rédigé comme suit est inséré entre les alinéas 4 et 5:

“Les mêmes peines seront applicables à tout descendant en ligne directe qui, condamné à une obligation d'aliment, s'abstient volontairement de remplir les formalités prévues par la législation sociale et prive ainsi un ascendant des avantages auxquels il pouvait prétendre.”

Art. 10 (nouveau)

Dans la phrase liminaire de l'article 405bis du même Code, inséré par la loi du 28 novembre 2000, les mots

Art. 7 (nieuw)

Artikel 378 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 28 november en gewijzigd bij de wet van 14 april 2009, wordt aangevuld met een lid, luidende:

“De rechtbanken kunnen daarenboven de veroordeelde verbieden tijdelijk of levenslang, rechtstreeks of onrechtstreeks een rusthuis, een home, een bejaardentehuis of elke andere structuur voor gemeenschappelijk verblijf van personen als bedoeld in artikel 376, derde lid, uit te baten, of als vrijwilliger, contractueel of statutair personeelslid dan wel als lid van de bestuurs- en beheersorganen deel uit te maken van enige instelling of vereniging waarvan de hoofdactiviteit gericht is op in artikel 376, derde lid, bedoelde kwetsbare personen. Het verbod wordt toegepast overeenkomstig artikel 389.”

Art. 8 (nieuw)

In artikel 380, § 3, 2°, van hetzelfde Wetboek, worden de woorden “de bijzonder kwetsbare positie waarin een persoon verkeert ten gevolge van een onwettige of precare administratieve toestand of ten gevolge van zwangerschap, ziekte dan wel een lichamelijk of een geestelijk gebrek of onvolwaardigheid” vervangen door de woorden “de kwetsbare toestand waarin een persoon verkeert ten gevolge van zijn onwettige of precare administratieve toestand, zijn leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of een geestelijk gebrek of onvolwaardigheid”.

Art. 9 (nieuw)

In artikel 391bis van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 14 januari 1928, vervangen bij de wet van 5 juli 1963 en het laatst gewijzigd bij de wet van 27 april 2007, wordt tussen het vierde en het vijfde lid een lid ingevoegd, luidende:

“Dezelfde straffen zijn van toepassing op elke bloedverwant in de rechte nederdalende lijn die veroordeeld is tot onderhoudsplicht, en die vrijwillig nalaat de door de sociale wetgeving voorgeschreven formaliteiten te vervullen en aldus een bloedverwant in de opgaande lijn berooft van de voordelen waarop deze aanspraak kon maken.”

Art. 10 (nieuw)

In de inleidende zin van artikel 405bis van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 28 november 2000,

“qui, en raison de son état physique ou mental, n’était pas à même de pourvoir à son entretien” sont remplacés par les mots “dont la situation de vulnérabilité en raison de l’âge, d’un état de grossesse, d’une maladie, d’une infirmité ou d’une déficience physique ou mentale était apparente ou connue de l’auteur des faits”.

Art. 11 (nouveau)

Dans l’article 405ter du même Code, inséré par la loi du 28 novembre 2000, les modifications suivantes sont apportées:

1° les mots “qui, en raison de son état physique ou mental” sont remplacés par les mots “vulnérable en raison de son âge, d’un état de grossesse, d’une maladie, d’une infirmité ou d’une déficience physique ou mentale et qui”;

2° les mots “ou collatéraux jusqu’au quatrième degré” sont insérés entre le mot “ascendants” et les mots “toute autre personne ayant autorité sur le mineur”;

3° les mots “l’incapable” sont remplacés par les mots “la personne vulnérable”.

Art. 12 (nouveau)

Dans l’article 410, alinéa 1er, du même Code, remplacé par la loi du 28 novembre 2000, les mots “en ligne directe ou collatérale jusqu’au quatrième degré” sont insérés entre les mots “autres ascendants” et les mots “, le minimum”.

Art. 13 (nouveau)

Dans l’article 417ter, alinéa 2, 1°, b), du même Code, inséré par la loi du 14 juin 2002 les mots “particulièrement vulnérable en raison d’un état de grossesse, d’une maladie, d’une infirmité ou d’une déficience physique ou mentale ou en raison d’une situation précaire” sont remplacés par les mots “dont la situation de vulnérabilité en raison de l’âge, d’un état de grossesse, d’une maladie, d’une infirmité ou d’une déficience physique ou mentale ou en raison de sa situation précaire était apparente ou connue de l’auteur des faits”.

worden de woorden “die uit hoofde van zijn lichaams- of geestestoestand” vervangen door de woorden “van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamenlijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid duidelijk is of de dader bekend is en die”.

Art. 11 (nieuw)

In de inleidende zin van artikel 405ter van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 28 november 2000, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de woorden “een persoon die, uit hoofde van zijn lichaams- of geestestoestand” worden vervangen door de woorden “een persoon die kwetsbaar was ten gevolge van zijn leeftijd, zwangerschap, een ziekte, dan wel een lichamenlijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid, en die”;

2° “tussen de woorden “in de opgaande lijn” en de woorden “of door enige andere persoon die gezag heeft over de minderjarige” worden de woorden “of in de zijlijn tot de vierde graad”, ingevoegd;

3° de woorden “de onbekwame” worden vervangen door de woorden “de kwetsbare persoon”.

Art. 12 (nieuw)

In artikel 410, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 28 november 2000, worden de woorden “in de opgaande lijn” vervangen door de woorden “in de rechte opgaande lijn of in de zijlijn tot de vierde graad”.

Art. 13 (nieuw)

In artikel 417ter, tweede lid, 1°, b), van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 14 juni 2002, worden de woorden “die ingevolge zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamenlijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid of wegens een precaire toestand bijzonder kwetsbaar is” vervangen door de woorden “van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamenlijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid of ten gevolge van zijn precaire toestand duidelijk was of de dader bekend was”.

Art. 14 (nouveau)

Dans l'article 417^{quater}, alinéa 2, 1°, b), du même Code, inséré par la loi du 14 juin 2002, les mots "particulièrement vulnérable en raison d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale ou en raison d'une situation précaire" sont remplacés par les mots "dont la situation de vulnérabilité en raison de l'âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale ou en raison de sa situation précaire était apparente ou connue de l'auteur des faits."

Art. 15 (nouveau)

L'article 422bis, alinéa 3, du même Code, inséré par la loi du 13 avril 1995, est complété par les mots "ou est une personne dont la situation de vulnérabilité en raison de l'âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale était apparente ou connue de l'auteur des faits."

Art. 16 (nouveau)

Dans l'intitulé du livre II, titre VIII, chapitre III, du même Code, remplacé par la loi du 28 novembre 2000, les mots "aux incapables" sont remplacés par les mots "aux personnes vulnérables", et dans l'intitulé de la section 1° du même chapitre, inséré par la loi du 28 novembre 2000, les mots "d'incapables" sont remplacés par les mots "de personnes vulnérables".

Art. 17 (nouveau)

Dans l'article 423, § 1er, du même Code, remplacé par la loi du 28 novembre 2000, les mots "une personne hors d'état de se protéger elle-même en raison de son état physique ou mental" sont remplacés par les mots "une personne dont la situation de vulnérabilité en raison de l'âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale était apparente ou connue de l'auteur des faits".

Art. 18 (nouveau)

Dans l'article 424 du même Code, remplacé par la loi du 28 novembre 2000, un alinéa rédigé comme suit est inséré entre les alinéas 2 et 3:

"Les descendants en ligne directe qui abandonnent leur père, mère, adoptant ou autre ascendant dans le

Art. 14 (nieuw)

In artikel 417^{quater}, tweede lid, 1°, b), van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 14 juni 2002 worden de woorden "die ten gevolge van zwangerschap, een ziekte, dan wel een lichamelijk of een geestelijk gebrek of onvolwaardigheid of wegens een precaire toestand bijzonder kwetsbaar is" vervangen door de woorden "van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid of precaire situatie duidelijk was of de dader bekend was".

Art. 15 (nieuw)

Artikel 422bis, derde lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 13 april 1995, wordt aangevuld met de woorden "of een persoon is van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid duidelijk was of de dader bekend was".

Art. 16 (nieuw)

In het opschrift van boek II, titel VIII, hoofdstuk III, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 28 november 2000, worden de woorden "van onbekwamen" vervangen door de woorden "van kwetsbare personen", en in het opschrift van afdeling I van hetzelfde hoofdstuk, ingevoegd bij de wet van 28 november 2000, wordt het woord "onbekwamen" vervangen door de woorden "kwetsbare personen".

Art. 17 (nieuw)

In artikel 423, § 1, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 28 november 2000, worden de woorden "die uit hoofde van zijn lichaams- of geestestoestand niet in staat is om zichzelf te beschermen" vervangen door de woorden "van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid duidelijk was of de dader bekend was".

Art. 18 (nieuw)

In artikel 424 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 28 november 2000, wordt tussen het tweede en het derde lid een lid ingevoegd, luidende:

"De bloedverwanten in de rechte nederdalende lijn die hun vader, moeder, adoptant of andere bloedverwant

besoin, encore qu'il n'ait pas été laissé seul, qui refusent de le reprendre ou qui refusent de payer son entretien lorsqu'ils l'ont confié à un tiers ou qu'il a été confié à un tiers par décision judiciaire.”

Art. 19 (nouveau)

Dans l'intitulé du livre II, titre VIII, chapitre III, section II, du même Code, inséré par la loi du 28 novembre 2000, les mots “des incapables” sont remplacés par les mots “des personnes vulnérables”.

Art. 20 (nouveau)

Dans l'article 425, § 1er, du même Code, remplacé par la loi du 28 novembre 2000, les mots “une personne qui, en raison de son état physique ou mental” sont remplacés par les mots “une personne dont la situation de vulnérabilité en raison de l'âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale était apparente ou connue de l'auteur des faits et qui”.

Art. 21 (nouveau)

Dans l'article 426 du même Code, remplacé par la loi du 28 novembre 2000, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le § 1er, les mots “hors d'état de pourvoir à son entretien en raison de son état physique ou mental” sont remplacés par les mots “vulnérable en raison de son âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale et qui n'est pas à même de pouvoir à son entretien”;

2° dans le § 2, les mots “de la personne hors d'état de pourvoir à son entretien en raison de son état physique ou mental” sont remplacés par les mots “d'une personne visée au § 1er et qui n'était pas à même de pouvoir à son entretien”.

Art. 22 (nouveau)

L'article 427 du même Code, remplacé par la loi du 28 novembre 2000, est complété par un alinéa rédigé comme suit:

in de opgaande lijn in een behoeftige toestand achterlaten, ook al wordt de persoon niet alleen gelaten, die weigeren hem weer bij zich te nemen en weigeren zijn onderhoud te betalen als zij hem aan een derde hebben toevertrouwd of als hij bij rechterlijke beslissing aan een derde is toevertrouwd.”

Art. 19 (nieuw)

In het opschrift van boek II, titel VIII, hoofdstuk III, afdeling II, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 28 november 2000, worden de woorden “aan onbekwamen” vervangen door de woorden “aan kwetsbare personen”.

Art. 20 (nieuw)

In artikel 425, § 1, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 28 november 2000, worden de woorden “een persoon die uit hoofde van zijn lichaams- of geestestoestand” vervangen door de woorden “een persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid duidelijk of bekend was bij de pleger van de feiten en die”.

Art. 21 (nieuw)

In artikel 426 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 28 november 2000, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in § 1 worden de woorden “een persoon die uit hoofde van zijn lichaams- of geestestoestand” vervangen door de woorden “een persoon die kwetsbaar was ten gevolge van zijn leeftijd, zwangerschap, een ziekte, dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid en die”;

2° in § 2 worden de woorden “van de persoon die uit hoofde van zijn lichaams- of geestestoestand” vervangen door de woorden “van een in § 1 bedoelde persoon en die”.

Art. 22 (nieuw)

Artikel 427 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 28 november 2000, wordt aangevuld met een lid, luidende:

“La peine prévue à l’article 33 pourra, en outre, être appliquée.”

Art. 23 (nouveau)

L’intitulé du livre II, titre VIII, chapitre III, section IV, du même Code, inséré par la loi du 28 novembre 2000, est complété par les mots “et de personnes vulnérables”.

Art. 24 (nouveau)

Dans l’article 428 du même Code, remplacé par la loi du 28 novembre 2000 et modifié par la loi du 14 juin 2002, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le § 2, les mots “ou toute personne dont la situation de vulnérabilité en raison de l’âge, d’un état de grossesse, d’une maladie, d’une infirmité ou d’une déficience physique ou mentale était apparente ou connue de l’auteur des faits, “sont insérés entre les mots “douze ans” et les mots “sera puni”;

2° dans le § 4, les mots “ou de la personne visée au § 2” sont insérés entre les mots “du mineur enlevé” et les mots “a causé”.

Art. 25 (nouveau)

Dans l’article 429 du même Code, remplacé par la loi du 28 novembre 2000, les mots “qu’il sait avoir été enlevé” sont remplacés par les mots “ou une personne vulnérable, visée à l’article 428, § 2, qu’il sait avoir été enlevé”.

Art. 26 (nouveau)

L’article 430 du même Code, remplacé par la loi du 28 novembre 2000, et complété par les mots “ou la personne vulnérable enlevée”.

Art. 27 (nouveau)

Dans l’article 433^{quater}, 2°, du même Code, inséré par la loi du 10 août 2005, les mots “situation particulièrement vulnérable dans laquelle se trouve une personne en raison de sa situation administrative illégale ou précaire, de sa situation sociale précaire, d’un état

“Daarenboven kan de in artikel 33 bepaalde straf worden toegepast.”

Art. 23 (nieuw)

Het opschrift van boek II, titel VIII, hoofdstuk III, afdeling IV, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 28 november 2000, wordt aangevuld met de woorden “en van kwetsbare personen”.

Art. 24 (nieuw)

In artikel 428 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 28 november 2000 en gewijzigd bij de wet van 14 juni 2002, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in § 2, worden de woorden “of iedere persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamenlijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid duidelijk was of de dader bekend was” ingevoegd tussen de woorden “heeft bereikt” en de woorden “ontvoert of doet ontvoeren”;

2° in § 4, worden de woorden “of van de in § 2 bedoelde persoon” ingevoegd “tussen de woorden “ontvoerde minderjarige” en de woorden “hetzij een ongeneeslijk lijkende ziekte”.

Art. 25 (nieuw)

In artikel 429 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 28 november 2000, worden de woorden “van wie hij weet dat hij is ontvoerd” vervangen door de woorden “of een kwetsbaar persoon als bedoeld in artikel 428, § 2, van wie hij weet dat hij is ontvoerd”.

Art. 26 (nieuw)

In artikel 430 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 28 november 2000, worden de woorden “de minderjarige” vervangen door de woorden “de ontvoerde minderjarige of de ontvoerde kwetsbare persoon”.

Art. 27 (nieuw)

In artikel 433^{quater}, 2°, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 augustus 2005, worden de woorden “bijzonder kwetsbare positie waarin een persoon verkeert ten gevolge van zijn onwettige of precaire administratieve toestand, zijn precaire sociale

de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale" sont remplacés par les mots "situation de vulnérabilité dans laquelle se trouve une personne en raison de sa situation administrative illégale ou précaire, de sa situation sociale précaire, de son âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale".

Art. 28 (nouveau)

Dans l'article 433septies, 2°, du même Code, inséré par la loi du 10 août 2005, les mots "situation particulièrement vulnérable dans laquelle se trouve une personne en raison de sa situation administrative illégale ou précaire, de sa situation sociale précaire, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale" sont remplacés par les mots "situation de vulnérabilité dans laquelle se trouve une personne en raison de sa situation administrative illégale ou précaire, de sa situation sociale précaire, de son âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale".

Art 29 (nouveau)

Dans le texte néerlandais de l'intitulé du livre II, titre VIII, chapitre IIIquater, du même Code, inséré par la loi du 10 août 2005, les mots "bijzonder kwetsbare positie" sont remplacés par les mots "kwetsbare toestand".

Art. 30 (nouveau)

Dans l'article 433decies du même Code, inséré par la loi du 10 août 2005, les mots "position particulièrement vulnérable dans laquelle se trouve une personne en raison de sa situation administrative illégale ou précaire ou de sa situation sociale précaire" sont remplacés par les mots "situation de vulnérabilité dans laquelle se trouve une personne en raison de sa situation administrative illégale ou précaire, de sa situation sociale précaire, de son âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale".

Art. 31 (nouveau)

L'article 442bis, alinéa 2, du même Code, inséré par la loi du 30 octobre 1998, est complété par les mots " , ou s'il s'agit d'une personne vulnérable en raison de

toestand of tengevolge van zwangerschap, ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid" vervangen door de woorden "de kwetsbare toestand waarin een persoon verkeert ten gevolge van zijn onwettige of precare administratieve toestand, zijn precare sociale toestand, zijn leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of een geestelijk gebrek of onvolwaardigheid".

Art. 28 (nieuw)

In artikel 433septies, 2°, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet 10 augustus 2005, worden de woorden "bijzonder kwetsbare positie waarin een persoon verkeert ten gevolge van zijn onwettige of precare administratieve toestand, zijn precare sociale toestand of ten gevolge van zwangerschap, ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid" vervangen door de woorden "kwetsbare toestand waarin een persoon verkeert ten gevolge van zijn onwettige of precare administratieve toestand, zijn precare sociale toestand, zijn leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of een geestelijk gebrek of onvolwaardigheid".

Art. 29 (nieuw)

In het opschrift van boek II, titel VIII, hoofdstuk III-quater van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 augustus 2005, worden de woorden "bijzonder kwetsbare positie", vervangen door de woorden "kwetsbare toestand".

Art. 30 (nieuw)

In artikel 433decies van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 augustus 2005, worden de woorden "bijzonder kwetsbare positie van een persoon ten gevolge van zijn onwettige of precare administratieve toestand of zijn precare sociale toestand" vervangen door de woorden "de kwetsbare toestand waarin een persoon verkeert ten gevolge van zijn onwettige of precare administratieve toestand, zijn precare sociale toestand, zijn leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of een geestelijk gebrek of onvolwaardigheid".

Art. 31 (nieuw)

Artikel 442bis, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 30 oktober 1998, wordt aangevuld met de woorden "of, wanneer het gaat om een

son âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale, des établissements d'utilité publique ou des associations visées à l'article 39 de la loi du ... modifiant et complétant le Code pénal en vue d'incriminer l'abus de la situation de faiblesse des personnes et d'étendre la protection pénale des personnes vulnérables contre la maltraitance".

Art. 32 (ancien art. 2 *partim*)

Dans le livre II, titre VIII, du même Code, il est inséré un chapitre IV^{ter} intitulé "De l'abus de la situation de faiblesse des personnes".

Art. 33 (ancien art. 2 *partim*)

Dans le chapitre IV^{ter} inséré par l'article 32, il est inséré un article 442^{quater} rédigé comme suit:

"Art. 442^{quater}. § 1er. Quiconque aura, alors qu'il connaissait la situation de faiblesse physique ou psychique, altérant gravement la capacité de discernement d'une personne, frauduleusement abusé de cette situation pour conduire cette personne à un acte ou à une abstention portant gravement atteinte à son intégrité physique ou mentale ou à son patrimoine, sera puni d'une peine d'un mois à deux ans d'emprisonnement et d'une amende de cent euros à mille euros ou d'une de ses deux peines seulement.

§ 2. Les peines seront un emprisonnement d'un mois à quatre ans et une amende de deux cent euros à deux mille euros ou une de ces peines seulement dans les cas suivants:

1° si l'acte ou l'abstention visé au § 1er résulte d'une mise en état de sujétion physique ou psychologique par l'exercice de pressions graves ou réitérées ou de techniques propres à altérer la capacité de discernement;

2° si l'abus visé au § 1er a été commis envers un mineur;

3° s'il est résulté de l'acte ou de l'abstention visé au § 1er, soit une maladie paraissant incurable, soit une incapacité permanente de travail personnel, soit la perte complète de l'usage d'un organe, soit une mutilation grave;

persoon die kwetsbaar is ten gevolge van zijn leeftijd, zwangerschap, een ziekte, dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid, van de instellingen van openbaar nut of de verenigingen bedoeld in artikel 39 van de wet van ... tot wijziging en aanvulling van het Strafwetboek teneinde het misbruik van de zwakke toestand van personen strafbaar te stellen, en de strafrechtelijke bescherming van kwetsbare personen tegen mishandeling uit te breiden".

Art. 32 (vroeger art. 2 *partim*)

In boek II, titel VIII, van hetzelfde Wetboek wordt een hoofdstuk IV^{ter} ingevoegd, met als opschrift "Misbruik van de zwakke toestand van personen".

Art. 33 (vroeger art. 2 *partim*)

In hoofdstuk IV^{ter}, ingevoegd bij artikel 32, wordt een artikel 442^{quater} ingevoegd, luidende:

"Art. 442^{quater}. § 1. Eenieder die, terwijl hij kennis had van iemands fysieke of psychische zwakheid die het oordeelsvermogen van de betrokkene ernstig verstoort, bedrieglijk misbruik heeft gemaakt van die zwakheid teneinde hem ertoe te brengen een handeling te verrichten dan wel zich van een handeling te onthouden waarbij zulks diens fysieke of geestelijke integriteit dan wel diens vermogen ernstig aantast, wordt gestraft met gevangenisstraf van een maand tot twee jaar en met geldboete van honderd euro tot duizend euro of met een van deze straffen alleen.

§ 2. De straffen zijn gevangenisstraf van een maand tot vier jaar en geldboete van tweehonderd euro tot tweeduizend euro of een van deze straffen alleen in de volgende gevallen:

1° indien de in § 1 bedoelde handeling of onthouding van een handeling voortvloeit uit een toestand van fysieke of psychische onderwerping door aanwending van zware of herhaalde druk of van specifieke technieken om het oordeelsvermogen te verstoren;

2° indien het in § 1 bedoelde misbruik ten aanzien van een minderjarige is gepleegd;

3° indien de in § 1 bedoelde handeling of onthouding van een handeling hetzij een ongeneeslijk lijkende ziekte, hetzij een blijvende ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid, hetzij het volledig verlies van het gebruik van een orgaan, hetzij een zware verminking ten gevolge heeft;

4° si l'abus visé au § 1er constitue un acte de participation à l'activité principale ou accessoire d'une association.

§ 3. La peine sera la réclusion de dix ans à quinze ans si l'acte ou l'abstention de la personne a causé sa mort.

§ 4. Le tribunal peut, en application du présent article, interdire au condamné tout ou partie des droits énumérés à l'article 31, alinéa 1er, pour un terme de cinq ans à dix ans.

§ 5. Le tribunal peut ordonner que le jugement ou un résumé de celui-ci soit publié, aux frais du condamné, dans un ou plusieurs quotidiens, ou de quelque autre manière que ce soit.

Art. 34 (nouveau)

Dans l'article 458bis du même Code, inséré par la loi du 28 novembre 2000, les mots "ou sur une personne vulnérable en raison de l'âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale" sont insérés entre les mots "sur un mineur" et le mot "peut".

Art. 35 (nouveau)

L'article 462, alinéa 1er, du même Code est complété par les mots "sauf si ces vols ont été commis au préjudice d'une personne vulnérable en raison de son âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale."

Art. 36 (nouveau)

Dans l'article 493, alinéa 1er, du même Code, modifié par l'arrêté royal n° 148 du 18 mars 1935, les mots "ou d'une personne dont la situation de vulnérabilité en raison de l'âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale était apparente ou connue de l'auteur des faits." sont insérés entre les mots "d'un mineur" et les mots "pour lui faire souscrire".

Art. 37 (nouveau)

Dans l'article 496 du même Code, modifié par la loi du 16 juin 1993, un alinéa rédigé comme suit est inséré entre les alinéas 1er et 2:

4° indien het in § 1 bedoelde misbruik een daad van deelneming aan de hoofd- of bijkomende bedrijvigheid van een vereniging betreft.

§ 3. De straf is gevangenisstraf van tien jaar tot vijftien jaar indien de handeling van de persoon of zijn onthouding van een handeling zijn dood heeft veroorzaakt.

§ 4. Met toepassing van dit artikel kan de rechtbank de veroordeelde gedurende een termijn van vijf jaar tot tien jaar geheel of ten dele ontzetten van de uitoefening van de in artikel 31, eerste lid, opgesomde rechten.

§ 5. De rechtbank kan bevelen dat het vonnis of een samenvatting ervan op kosten van de veroordeelde in een of meer dagbladen dan wel op ongeacht welke andere wijze wordt bekendgemaakt.

Art. 34 (nieuw)

In artikel 458bis van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 28 november 2000, worden de woorden "of op een persoon die kwetsbaar is ten gevolge van zijn leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid." ingevoegd tussen het woord "minderjarige" en het woord "kan".

Art. 35 (nieuw)

Artikel 462, eerste lid, van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld met de woorden "behoudens wanneer deze diefstallen zijn gepleegd ten nadele van een persoon die kwetsbaar is ten gevolge van zijn leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid."

Art. 36 (nieuw)

In artikel 493, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij het koninklijk besluit nr. 148 van 18 maart 1935, worden de woorden "of van iedere andere persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid duidelijk was of de dader bekend was" ingevoegd tussen de woorden "van een minderjarige" en de woorden "om hem, te zijnen nadele".

Art. 37 (nieuw)

In artikel 496 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 16 juni 1993, wordt tussen het eerste en het tweede lid een lid ingevoegd, luidende:

“Si les faits visés à l’alinéa précédent ont été commis au préjudice d’une personne dont la situation de vulnérabilité en raison de l’âge, d’un état de grossesse, d’une maladie, d’une infirmité ou d’une déficience physique ou mentale était apparente ou connue de l’auteur des faits, celui-ci sera puni d’un emprisonnement de six mois à cinq ans et d’une amende de vingt-six euros à trois mille euros.”

CHAPITRE 3

Modification de la loi du 15 décembre 1980 sur l’accès au territoire, le séjour, l’établissement et l’éloignement des étrangers

Art. 38 (nouveau)

Dans l’article 77quater, 2°, de la loi du 15 décembre 1980 sur l’accès au territoire, le séjour, l’établissement et l’éloignement des étrangers, inséré par la loi du 10 août 2005, les mots “situation particulièrement vulnérable dans laquelle se trouve une personne en raison de sa situation administrative illégale ou précaire, de sa situation sociale précaire, d’un état de grossesse, d’une maladie, d’une infirmité ou d’une déficience physique ou mentale” sont remplacés par les mots “situation de vulnérabilité dans laquelle se trouve une personne en raison de sa situation administrative illégale ou précaire, de sa situation sociale précaire, de son âge, d’un état de grossesse, d’une maladie, d’une infirmité ou d’une déficience physique ou mentale”.

CHAPITRE 4

Disposition finale

Art. 39 (nouveau)

Tout établissement d’utilité publique et toute association jouissant de la personnalité juridique depuis au moins cinq ans à la date des faits et se proposant par statut soit de protéger les victimes de dérives sectaires, soit de prévenir au sein de la famille ou d’institutions d’hébergement, par la diffusion d’informations ou par une assistance, la violence ou la maltraitance à l’égard de toute personne vulnérable en raison de son âge, d’un état de grossesse, d’une maladie, d’une infirmité ou d’une déficience physique ou mentale, peut avec l’accord de la victime ou de son représentant, ester en justice dans les procédures auxquelles donnerait lieu l’application des articles 142, 330bis, 347bis, 405bis, 405ter, 410, 423, 425, 426, 428 à 430, 442bis, 442quater, 458bis, 462, 493 et 496 du Code pénal.

“Indien de in het eerste lid bedoelde feiten zijn gepleegd ten nadele van een persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid duidelijk was of de dader bekend was, wordt deze gestraft met gevangenisstraf van zes maanden tot vijf jaar en met geldboete van zesentwintig euro tot drieduizend euro.”

HOOFDSTUK 3

Wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Art. 38 (nieuw)

In artikel 77quater, 2°, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, ingevoegd bij de wet van 10 augustus 2005, worden de woorden “bijzonder kwetsbare situatie waarin een persoon verkeert ten gevolge van zijn onwettige of precare administratieve toestand, zijn precare sociale toestand of ten gevolge van zwangerschap, ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid,” vervangen door de woorden “kwetsbare toestand waarin een persoon verkeert ten gevolge van zijn onwettige of precare administratieve toestand, zijn precare sociale toestand, zijn leeftijd, zwangerschap, ziekte dan wel een lichamelijk of een geestelijk gebrek of onvolwaardigheid,”.

HOOFDSTUK 4

Slotbepaling

Art. 39 (nieuw)

Elke instelling van openbaar nut en elke vereniging die op de datum van de feiten sinds minstens vijf jaar rechtspersoonlijkheid bezit en volgens haar statuten tot doel heeft ofwel de slachtoffers van sektarische uitwassen te beschermen, ofwel in de familie of in verblijfsinstellingen, door voorlichting of bijstand, geweld of mishandeling te voorkomen jegens elke persoon die kwetsbaar is ten gevolge van zijn leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid, kan, met instemming van het slachtoffer of zijn vertegenwoordiger, in rechte optreden in de gedingen waartoe de toepassing van de artikelen 142, 330bis, 347bis, 405bis, 405ter, 410, 423, 425, 426, 428 à 430, 442bis, 442quater, 458bis, 462, 493 en 496 van het Strafwetboek aanleiding zou geven.

Ce droit d'ester en justice ne peut toutefois être exercé que si ces établissements et associations ont été agréés par le Roi qui fixe les modalités de cet agrément.

La victime peut à tout moment, renoncer, par elle-même ou son représentant, à l'accord visé à l'alinéa 1er, ce qui a pour effet de mettre fin à la possibilité, pour l'établissement d'utilité publique ou l'association concernée, de continuer à ester en justice dans les procédures visées dans le même alinéa.

Dit recht om in rechte op te treden kan evenwel slechts uitgeoefend worden voor zover deze instellingen en verenigingen erkend zijn door de Koning, die de nadere regels vaststelt voor deze erkenning.

Op ieder ogenblik kan het slachtoffer zelf of via zijn vertegenwoordiger afzien van de in het eerste lid bedoelde instemming, hetgeen tot gevolg heeft dat de instelling van openbaar nut of de betrokken vereniging niet langer de mogelijkheid heeft om in rechte op te treden in de in hetzelfde lid bedoelde gedingen.